

AU
AARHUS UNIVERSITET

AUGUSTUS

NR. 3 ◊ SEPTEMBER 2008

◊

ÅRETS ÆRESALUMNE
KRONPRINS FREDERIK

AUGUSTUS er Aarhus Universitets alumnemagasin. Det indeholder nyheder og informationer til kandidater, bachelorer, medarbejdere, samarbejdspartnere og andre interesserede. „Alumne“ er en betegnelse, som universiteter rundt om i verden bruger om deres tidligere studerende. *AU-gustus* er en sammentrækning af AU for Aarhus Universitet og gustus (latin), som betyder smagsprøve. Deraf navnet *AU-gustus*.

INDHOLD

NR. 3 • SEPTEMBER 2008

UDGIVER

Aarhus Universitet
Nordre Ringgade 1, 8000 Århus C
Tlf. 8942 1111, Fax: 8942 1109
E-mail: au@au.dk, www.au.dk

REDAKTION

Anders Correll, redaktør
Nyhedstjenesten ved AU
Datagraf A/S
E-mail: augustus@au.dk

ANSVARSHAVENDE

Souschef Ingeborg Christensen

ABONNEMENT

AU-gustus udsendes gratis til bachelorer og kandidater fra Aarhus Universitet og samarbejdspartnere til Aarhus Universitet. Afmelding af abonnement skal ske til Torben Ankjær Johansen, tlf. 8942 1108, e-mail: taj@adm.au.dk
Samboende alumner modtager kun et eksemplar. Husk at opgive adresse, fødselsdato og år. Private skal ikke melde adresseændringer i Danmark.

DESIGN OG TRYK

Datagraf

OPLAG

52.850 stk

ISSN

1603-8193

AU-gustus

udkommer 4 gange om året.
Næste nummer i december 2008.

Gengivelse af *AU-gustus* er tilladt ifølge de gældende Copy-Dan aftaler

FORSIDE: REKTOR LAURITZ B. HOLM-NIELSEN OVERRAKTE
DEN FØRSTE ÆRESALUMNEPRIS TIL KRONPRINS FREDERIK.
FOTO: SØREN KJELDGAARD/AU-FOTO

AUGUSTUS

SIDE 10

SIDE 20

SIDE 18

Kort nyt	4
Flotte OL-resultater til studerende fra AU	8
Kort nyt	14
Kronprins Frederik udnævnt som æresalumne	18
Når de andre ikke findes – interview med Uta Frith	20
Universitetets 80-års jubilæumsfest i billeder	24
En global udspiller – rektors visioner	26
Priser og udnævnelser ved Aarhus Universitets årsfest	28
VaredeklARATION af havbunden	30
Meningen med arbejde	32
En besværlig fødsel – Aarhus Universitet 80 år	33

SIDE 24

ET UNGT UNIVERSITET FYLDTE 80

Aarhus Universitet fejrede den 12. september universitetets 80-års jubilæum med maner. Ikke mindre end omkring 1000 jubilerende alumner og ledsagere var mødt op for at fejre denne store dag i festligt lag med gamle studiekammerater.

Jubilæet blev fejret i aulaen med en speciel højtidelighed under overværelse af Hendes Majestæt Dronningen og Kronprins Frederik, og i Universitetsparken, hvor de studerende afholdt den traditionelle sportsdag efterfulgt af en stor koncert med omkring 10.000 tilhørere, og sidst, men ikke mindst i Musikhuset, hvor 2.400 medarbejdere, alumner og gæster kunne opleve en forrygende forestilling af kendte danske kunstnere over temaet "Dansk musikpoesi gennem 80 år".

Universitetet benyttede også jubilæet til at indstifte en ny pris til en alumne, som universitetet kan være særlig stolt af, og som på en enestående måde har skabt positiv opmærksomhed omkring universitetet. Det var derfor en stor ære for Aarhus Universitetet at kunne tildele den første Æresalumnepris til Kronprins Frederik.

Nu er 80 år faktisk ikke nogen alder for et universitet. Langt de fleste af de universiteter, vi sammenligner os med, er langt ældre end Aarhus Universitet. AU er således det yngste europæiske universitet, og det femte yngste universitet i verden i top 100 blandt de ca. 17.000 universiteter på verdensplan. Den udvikling var der nok ikke mange, der havde forudset i 1928, hvor fremtrædende modstandere af dette århusianske initiativ betegnede det nye universitet i Danmark som en jysk pigeskole.

Men ildsjælene kæmpede for og troede på Aarhus Universitet. Derfor kan vi i dag med stolthed se tilbage på, hvad de mange mennesker på og omkring universitetet har ydet på den forholdsvis korte tid. Og succes forpligter. Aarhus Universitet har sat sine mål for, om ikke de næste 80 år, så 20 år frem, hvor universitetet forventes at være dobbelt så stort som i dag. Dermed har Aarhus Universitet taget et nyt og meget vigtigt skridt i bestræbelserne på at medvirke til at løse samfundets behov for flere talenter og mere viden i verdensklasse. Aarhus Universitet tager regerings-

og forligspartiernes målsætning om, at 50 procent af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse, alvorligt.

På Aarhus Universitet skal mangfoldighed og talentudvikling gå hånd i hånd. Målet er at tilhøre eliten af universiteterne og udvikle viden, velfærd og kultur både nationalt og globalt, og det skal ske gennem fremragende forskning, fokuseret talentudvikling, inspirerende rådgivning og videnudveksling, og uddannelser og formidling i verdensklasse.

Skal vi nå vore målsætninger, kræver det et øget samspil med vore samarbejdspartnere, herunder alumnerne fra Aarhus Universitet, der i dag fremstår som vigtige ambassadører og samarbejdspartnere for det 80 år "unge" universitet.

Lauritz B. Holm-Nielsen
Rektor

SAMARBEJDE FREMMER KLIMADEBATTEN

Som et led i kurset om klimaforandringer besøgte de 20 journalister fra *Jyllands-Posten* Grønland, hvor de med egne øjne kunne se de voldsomme forandringer på klimaet i form af smeltende gletsjere og skrumpende isbjerge. Her i felten ved en gletsjertunge fra indlandsisen.

Man tager 20 journalister fra en af landets største dagblade, tilsætter et varmt samfundsemne og krydrer det så med flere end 30 forskere fra Aarhus Universitets vidtforgrenede net.

Resultatet er et ugelangt kursus for journalister i klimaforhold. Kurset klædte journalisterne, der er fra *Jyllands-Posten*, på til at dække tidens varmeste emne, klimaforandringerne.

– Debatten om årsagerne til klimaforandringerne og de mulige løsninger vil blive forstærket frem mod

december 2009, når København er vært for det internationale klimatopmøde. Derfor har vi ønsket at klæde vore journalister bedre på fagligt, siger *Jyllands-Postens* uddannelseschef, Henrik Vinther Olesen.

Mødet med journalisterne åbnede også øjnene for universitetets forskere.

– Forskerne blev mødt med spørgsmål fra journalisterne, de ellers ikke får, og set ud fra et formidlingsmæssigt synspunkt er det klart en

gevinst, og derfor håber vi på at kunne lave flere lignende kurser, siger kommunikationschef Jens Holbech fra Det Naturvidenskabelige Fakultet.

Kurset er resultatet af et eksisterende samarbejde mellem *Jyllands-Posten* og Det Naturvidenskabelige Fakultet. Desuden blev andre dele af universitetet koblet på – så forskere fra Humaniora, Jordbrugsvidenskab, Samfundsvidenskab, Handelshøjskolen og Danmarks Miljøundersøgelser deltog også.

SKÆRPEDE KRAV KOSTEDE SOMMERFERIEN

Fra i år er adgangskravene til landets universiteter blevet skærpet, og det betyder, at kommende studerende skal have bestemte fag og niveauer for at blive optaget gennem kvote

1. Hvor det tidligere var nok med f.eks. C-niveau i kemi for at blive optaget på Biologi på Aarhus Universitet (AU), er det i år nødvendigt at have bestået faget på B-niveau.

Det er tilsyneladende kommet bag på mange, for alene VUC Århus måtte oprette 19 hold med i alt 454 elever for at kunne honorere den voldsomme efterspørgsel fra elever, der ikke har haft de nødvendige eksaminer for at komme videre i deres uddannelsesforløb. For nogle betød det 35 timers intensiv matematikundervisning om ugen. Der blev også oprettet suppleringskurser i fysik, kemi, fransk og tysk.

INTERNATIONAL

TOPFORSKER

TILKNYTTES INSTITUT FOR ØKONOMI

En af verdens mest citerede forskere inden for feltet familieøkonomi – den israelske professor Yoram Weiss – bliver gæsteproffesor ved Institut for Økonomi ved Aarhus Universitet, hvor han skal forske i ægteskabsmarkedet.

Yoram Weiss er ansat ved Tel-Aviv University og har gentagne gange fået publiceret sine

forskningsresultater i de mest førende tidsskrifter, blandt andet *American Economic Review* og *Econometrica*:

De ph.d.-studerende ved Institut for Økonomi får også glæde af Yoram Weiss' gæsteforsor. Yoram Weiss får

bl.a. til opgave at vejlede ph.d.-studerende, der arbejder med feltet arbejdsmarkeds- og familieøkonomi, og han skal også undervise ph.d.-studerende ved Den Samfundsvidenskabelige Ph.d.-skole.

Den højtestimerede israelske professor

Yoram Weiss (til venstre) skal være gæsteproffesor på Institut for Økonomi.

Yoram Weiss har selv ønsket at arbejde med Michael Svarer.

FOTO: SØREN KJELDGAARD/AU-FOTO

AARHUS UNIVERSITET I TOP 100

I den netop offentliggjorte Shanghai-ranking (Academic Ranking of World Universities 2008) er Aarhus Universitet rykket fra gruppen af universiteter, der ligger som nummer 102-150 i verden, frem til nr. 93, og fra gruppen af universiteter, der ligger som nr. 35-56 i Europa, frem til nr. 31.

– Aarhus Universitet har en klar målsætning om at være i top 100 i verden. Det er flot, at vi i denne ranking er rykket frem som nr. 93 i verden og nr. 31 i Europa, og jeg er ikke i tvivl om, at Aarhus Universitet har potentialet til at komme endnu højere op. Aarhus Universitet er i dag det yngste, europæiske universitet, og det femte yngste universitet i verden i top 100 blandt over 17.000 universiteter, siger rektor Lauritz B. Holm-Nielsen.

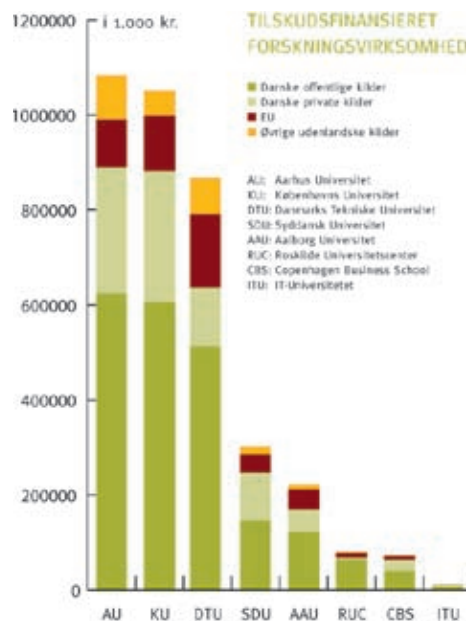
LÆS MERE OM SHANGHAI-RANKINGEN

PÅ: WWW.ARWU.ORG/RANK2008/EN2008.HTM

ÅRHUS TOPPER I KONKURRENCEN OM PENGE

I konkurrencen om at skaffe penge til forskning klarer forskerne ved Aarhus Universitet sig rigtig godt. I 2007 mere end fordoblede de det beløb, som de hentede hjem i konkurrence med forskere fra andre universiteter. Og det var nok til at blive bedste danske universitet i kampen om de eksterne midler, som forskerne kan søge hos danske forskningsråd, private fonde samt EU og andre udenlandske kilder.

Men konkurrencen med Københavns Universitet er tæt. Ved begge universiteter hentede forskerne over en mia. kr. hjem med et plus til Århus på 31 mio. kr. Forskerne skal fremover konkurrere om en større og større del af pengene til deres forskning. Succesen på det felt bliver desuden afgørende for, hvor mange penge det enkelte universitet fremover får fra finanslovens såkaldte basismidler til forskning. I fremtiden skal en del af basismidlerne nemlig fordeles på grundlag af kvalitet, som bl.a. måles på, hvor meget forskerne publicerer i internationale tidsskrifter, hvor mange ph.d'er et universitet årligt uddanner, og altså også på, hvor mange penge et universitet kan hente i åben konkurrence.

AARHUS UNIVERSITET

Aarhus Universitet har fået ny visuel identitet. Det nye logo består af bogstaverne A og U fra et geometrisk, abstrakt alfabet, der er bygget op af de geometriske grundformer kvadrat, trekant og cirkel.

Ifølge rektor Lauritz B. Holm-Nielsen var det helt naturligt at gentænke universitetets logo efter fusionerne i 2006 og 2007. Med det nye logo markerer universitetet en ny fælles identitet og en ny fælles fremtid, som går på tværs af fusionsparternes forskellige profiler og faglige specialer.

LÆS MERE OM UNIVERSITETET NYE LOGO PÅ WWW.AU.DK/AUGUSTUS

TOPMØDE OM KONFLIKTLØSNING

Mere end 500 deltagere fra 48 lande mødtes i august til "Understanding Conflict"-konferencen om ét fælles mål: At blive klogere på den rolle, kulturelle forskelligheder spiller i konflikter. Formålet er at bidrage til en global kultur med en ikke-voldelig tilgang til at løse konflikter.

Initiativet til "Understanding Conflicts" kom fra to forskere fra Institut for Filosofi og Idéhistorie, postdoc Jesper Garsdal og lektor Johanna Seibt, med støtte fra professor Steen Wackerhausen. Konferencen var startskuddet til en global og en lokal serie af konferencer, der skal bæres af et globalt netværk af forskere, "Interculturality, Conflict and Value Research" (ICON). ICON står for Interkulturel Konflikt- og Værdiforskning og kommer på banen med en hjemmeside i løbet af efteråret.

TO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Selv om Signe Schou med et fritidsjob som kassedame ikke har et umiddelbart studierelevant job ved siden af studierne, er jobbet under alle omstændigheder en fordel for en fremtidig karriere.

JOB GIVER PLUS PÅ CV

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Studiejob er en fordel for både studierne og den fremtidige karriere. Studierelevant arbejde betyder mest, men også kassedame-tjansen og det frivillige engagement giver plus på cv'et. Det siger både arbejdsgivere og rekrutteringsbureauer.

19-årige Signe Schou (bill.) har studiejob i Kvikly. Hun har læst jura, men skifter nu til statskundskab. Umiddelbart er der ikke den store synergi mellem kassedamejobbet og studiet,

men det ser Signe Schou ikke som et problem:

– Jeg mener, det er sundt at møde andet end den snævre universitetsverden, og det gør jeg i den grad hernede i Kvikly, siger hun.

Indtil bachelorgraden er i hus, er det særdeles vanskeligt at skaffe studierelevant arbejde. Det viser et mere detaljeret udtræk af forårets store studiemiljøundersøgelse på Aarhus Universitet.

HØJSKOLER HJÆLPER STUDERENDE

Tank ny studieenergi med et pitstop på en højskole – til halv pris. Sådan lyder tilbuddet fra tre østjyske højskoler til århusianske studerende, som er gået i stå i studiet og har brug for en løftestang til komme videre i studiet eller livet.

Tilbuddet gælder studerende ved Det Humanistiske Fakultet ved Aarhus Universitet, og det kræver, at studielederen anbefaler et højskoleophold som en måde at komme videre på.

– Det fælles mål med pitstop-ordningen er, at den studerende kommer helskindet over målstrengen og står med en færdig uddannelse i hånden, som han/hun kan og vil bruge i sin karriere fremover, forklarer dekan Bodil Due.

Pitstop-ordningen er en relancering af en tilsvarende ordning, som har kørt i fire år og været benyttet af indtil videre 16 studerende fra fakultetet.

POPULÆRT FAGLIGT BRUSH-UP

Fredag den 22. august dukkede ca. 120 cand.scient.pol.er op på deres gamle universitet for at høre to oplæg om henholdsvis "politisk deltagelse i et sociologisk perspektiv" og "den danske velfærdsstats udvikling i et komparativt perspektiv".

Institut for Statskundskab afholder et årligt brush up-seminar med forskellige emner, og har man sin cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet, har man mulighed for at deltage i seminaret næste år.

FLOTTE RESULTATER TIL STUDERENDE VED AU

Fire studerende fra Det Samfundsvidenskabelige Fakultet har gjort deres land ære i Beijing.

Tre ud af fire fik medaljer.

22-årige Kamilla Ryding vandt bronze ved De Paralympiske Lege (PL) i goalball, der er en særlig disciplin for blinde og svagtseende. Kamilla, der kun har fem procent af synet, læser statskundskab på tredje år.

“Please turn off your mobile phone and be quiet!” Publikum i den tætpakkede goalball-hal ved PL respekterer prompte dommerens henstilling.

Det er altafgørende, at publikum er fuldstændig stille, når der spilles goalball.

Ellers kan spillerne, der er blinde eller svagtseende, ikke høre bolden, der er forsynet med en lille klokke inden i.

Den slående stilhed står til gengæld i vild kontrast til den jubel, der bryder ud, da Kamilla Ryding og landsholdet sikrede sig bronzemedaljen efter hård kamp mod Sverige.

TAPE FOR ØJNENE

Som de andre kvinder på det danske goalball-hold er Kamilla Ryding ikke helt blind. Hun er født med en øjensygdom, der kun giver hende mulighed for se ca. fem procent, men reglen i goalball er, at

ingen må kunne se det fjerneste. Og da mange goalball-spillere ligesom Kamilla Ryding kan se en lille smule, bliver der før en kamp gjort meget ud af tjekke, at spillerne intet kan se under kampen. Foruden beskyttelsesbriller har de alle tape for øjnene.

I goalball er der tre spillere på hvert hold. Holdene forsvare hver deres mål, der fylder en hel banebredde. Når et hold har kastet bolden, skal modstanderne lytte, hvor bolden rammer, og med deres kroppe forhindre, at den ryger i mål.

BEDRE HJÆLPEMIDLER

Kamilla Ryding studerer statskundskab på tredje år. Hendes synshandicap gør hende afhængig af en computer.

– Når jeg skal læse mine bøger, sker det enten via et læse-tale-program, hvor min computer læser teksten op. Eller også har jeg på forhånd fået bogen indlæst, så jeg kan lytte teksten igennem.

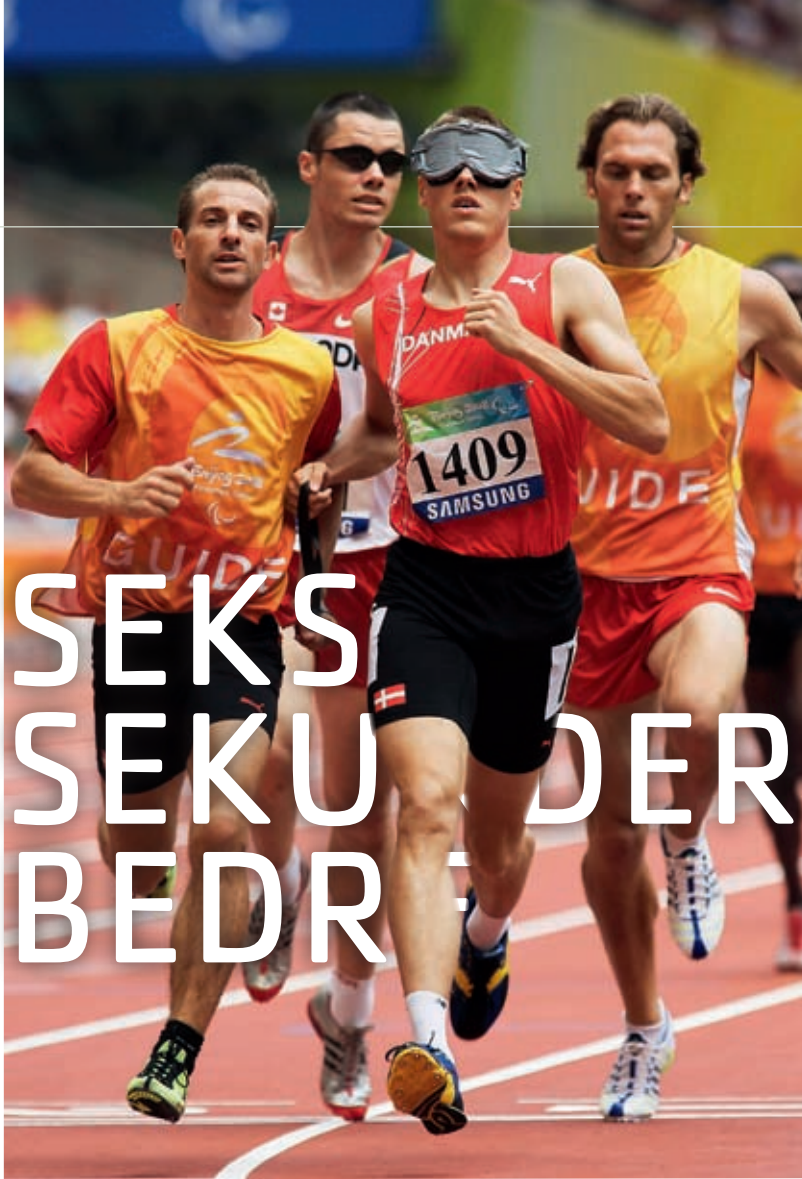
Som svagtseende kan man få op til 100.000 kroner i tilskud til indlæsning af bøger pr. semester. Men det er dyrt at få bøgerne indlæst, så pengene får hurtigt ben at gå på.

– Det er de seneste år blevet meget nemmere for svagtseende at tage en uddannelse, fordi der er blevet udviklet så mange hjælpemidler til indlæsning og oplæsning. Det har gjort, at mange flere end tidligere går i gang med at studere, fortæller Kamilla Ryding, der nu har taget fat på studierne igen efter sejrusrusen i Beijing.

Kamilla Ryding vandt bronze i goal-ball, som er en idrætsgren for blinde og svagtseende.

BE QUIET!

FOTOS: SPORTS FOTO/PREBEN B. SØBORG

Jurastuderende Mikael Krarup Andersen var meget tæt på en medalje ved De Paralympiske Lege (PL), hvor han deltog i 1500 meter løb for synshandicappede. Løb på eliteplan kommer til at forlænge hans studietid, men konkurrence-sporten har til gengæld styrket ham som studerende.

For Mikael Krarup Andersen blev finalen i 1500 meter for synshandicappede hans livs løb. Selv om han i sidste omgang bliver overhalet og kommer uden for medaljerækken, er Mikael Krarup Andersen rigtig tilfreds. Han løb de 1.500 meter på 4 minutter og 13,9 sekunder, og det er hans hurtigste tid nogensinde – og en forbedring af hans bedste tid fra før PL på hele seks sekunder.

Mikael Krarup Andersen har dyrket

atletik på højt plan i mange år og bruger meget tid på sin idræt. Men det har han fået til at gå fint i spænd med studierne.

– Jeg løber en eller to timer hver dag, og det passer fint med, at jeg kan træne, når jeg har læst eller været til forelæsning om formiddagen. I det hele taget passer jurastudiet rigtigt godt med min atletik, fordi presset på studiet ikke vokser, men er nogenlunde jævnt gennem hele studiet, forklarer han.

Dog regner Mikael Krarup Andersen ikke med at blive færdig som kandidat på normeret tid. Især i forårsmånederne bruger han ekstra tid på træning og konkurrencer, for det er den tid på året, hvor de fleste internationale stævner og løb ligger.

Til gengæld er han ikke i tvivl om, at det er en fordel for ham som studerende at dyrke sport på eliteplan.

– Når jeg først har prøvet at have ner-

Jurastuderende Mikael Krarup Andersen lå i førerposition hele løbet indtil sidste runde, hvor han blev hentet af tre konkurrenter. Alligevel var han tilfreds med løbet, hvor han forbedrede sin tid med seks sekunder.

ver på ved et større løb, bliver jeg helt automatisk bedre til at håndtere andre pressede situationer – for eksempel eksaminer.

STUDIUM PASSER TIL LØBEKARRIERE

Som blind studerende får han de fleste af sine bøger skannet ind på sin pc, der så efterfølgende kan omsættes til lyd gengivelse via et særligt program. Og når han skal tage noter fra en forelæsning, bruger han sin bærbare pc og 10-finger-systemet.

– Jeg er ikke med i nogen fast læsegruppe – ikke pga. af mit synshandicap, men primært fordi jeg i perioder er ustabil pga. af løbestævner, fortæller Mikael Krarup Andersen.

Før jurastudiet tog han den fireårige gymnasieuddannelse under den særlige Team Danmark-ordning, hvor der er tid til at dyrke idræt på højt plan. Gennem årene har han deltaget i en lang række internationale løb, både VM og EM.

Han har været bidt af løb, siden han var fem, hvor hans far startede med at tage ham med på løbeture. Mikael Krarup Andersen er ikke født blind, men mistede synet, da han efter fødslen lå i kuvøse og her ikke fik de rigtige mængder ilt.

LØBER I OMVENDT TAKT

Mikael Krarup Andersen har en medløber, som han er forbundet med via en kort snor, når han løber konkurrencer. Sådan er reglerne, og de gælder også løbet ved PL, hvor Mikael Krarup Andersen løb sammen med sin klubkammerat fra Århus 1900, Laust Bengtsen.

– Der er meget teknik i at løbe sammen i 1500 meter for synshandicappede. Blandt andet bruger vi meget tid på at træne at løbe i 'omvendt takt', således at vi svinger den arm i takt, som vi er forbundet med via den korte snor, forklarer Mikael Krarup Andersen.

FLOTTE
RESULTATER
TIL STUDERENDE
VED AU

Beijing 2008

FOTO: POLFOTO

Jonas Warrer og Martin Kirketerp i bedste 49'er-stil.

HØJ

OL-gyseren sidder stadig i kroppen på de to sejlere i den OL-guldvindende 49'er. Og selv om mange døre står åbne nu, har både Jonas Warrer og Martin Kirketerp valgt at genoptage studierne.

FOTO: POLFOTO

Selvom Jonas Warrer og Martin Kirketerp har fået fast Århus-grund under fødderne igen, er OL og de nervepirrende døgn i Kina endnu ikke kommet helt på afstand. Det fandt Martin Kirketerp ud af, da han for få dage siden for første gang selv så finalesejlsden:

– Jeg blev virkelig rørt, da jeg så det. Der er billeder fra den sejlads, der har brændt sig fast, og jeg tror først, det er kommet på afstand, når jeg kan se det og være mere distanceret i forhold til det.

Martin Kirketerp og Jonas Warrer har været væk fra studierne i halvandet år for at hellige sig forberedelserne til OL. Nu er de tilbage på Aarhus Universitet, hvor Jonas Warrer læser statskundskab og Martin Kirketerp jura.

FOTO: POLFOTO

Martin Kirketerp måtte knibe en tåre, da det stod klart, at sejren guldet endelig var i hus.

BØLGEGANG

Det påvirkede mig utrolig meget, så jeg føler, at jeg stadig står midt i det, fortæller han.

29-årige Jonas Warrer og 26-årige Martin Kirketerp er begge studerende på Aarhus Universitet. Eller mere præcist – de er igen studerende ved Aarhus Universitet. Det sidste halvandet år er primært gået med forberedelser til OL. Derfor har bøgerne ligget stille på reolen. Men Jonas Warrer og Martin Kirketerp genoptager nu studierne på henholdsvis Statskundskab og Jura, mens de kun skal sejle i Kaløvig Bådelaug en enkelt aften om ugen. Selvom den gyldne medalje har betydet, at alle sejlsportsdøre nu står åbne, har Jonas Warrer og Martin Kirketerp endnu ikke besluttet, hvorvidt de vil gøre brug af de nye muligheder og tilbud. Om det er sejlads, de to vil satse på, og i givet fald hvilken slags, ved de ikke.

Så planen er i første omgang at slå anker ved Aarhus Universitet, og så må resten komme hen ad vejen.

SVÆRT AT FATTE

De kaotiske dage står også stadig så skarpt i deres erindring, at de ikke mangler eventyr lige nu og her. Hvis det var spændende at følge hjemme foran tv-skærmene, er det vand i forhold til, hvordan det var at være de to sejlere.

Med tre sekunder igen nåede de to danskere i den kroatiske båd lige præcis over startlinjen og undgik kun med nød og næppe diskvalificering.

– Ingen af os forestillede os på det tidspunkt, at vi ville vinde. Vi tænkte bare på at komme rundt på banen og nå i mål, siger Jonas Warrer og fortsætter:

– Da vi kom over målstregen, begyndte Martin at regne på resultaterne. "Jeg

tror ikke, vi får medalje," sagde han først. Han regnede videre og sagde: "Jeg tror, vi får bronze". Efter endnu mere regnen sagde han: "Aj, jeg tror sgu, vi vinder." Jeg var først meget mistroisk, men da det gik op for mig, at han havde ret, gik vi fuldstændig amok.

KRAFTIG BØLGEGANG

Sejrsrusen varede, som det er de fleste bekendt, ikke længe. Allerede på vandet fik Jonas Warrer og Martin Kirketerp besked om, at der ville blive nedlagt protest mod deres førsteplads.

– Den kan de da ikke tage fra os. Vi har jo ingen fordele haft, var det første, Jonas Warrer tænkte.

Men protesten kom, og det spanske og italienske hold klagede til den internationale sejljury. Det efterfølgende døgn beskriver de to sejlere som en følelses-

FOTO: POLIFOTO

Jonas Warrer og Martin Kirketerp vandt OL-guld i 49'er, efter marathonprotesterne mod dem blev afvist. Jonas Warrer (tv.) lykønskes af den dobbelte olympiske mester og parrets træner, Jesper Bank.

mæssig bølgegang, der kulminerede i det øjeblik, Jesper Bank trådte ud ad døren og overbragte juryens afgørelse. Protesterne var blevet afvist.

– Da Jesper kom ud af protestlokalet, var jeg bare vildt lettet. Jeg anede ikke, hvad jeg skulle gøre. Det var ubeskriveligt, og da var vi sikre på, at den var hjemme, fortæller Martin Kirketerp. Og så endelig kunne de to OL-guldvindere stille sig på øverste trin og modtage de medaljer, som de havde sejlet hjem dagen forinden.

NEDTUR OG OPTUR – IGEN

Bølgegangen havde dog ikke lagt sig. Spanierne og italienerne ankede. Nu var det op til den internationale sportsdomstol (CAS) at afgøre, hvorvidt Jonas Warrer og Martin Kirketerp kunne beholde medaljerne.

– Det var et slag i maven. Men på det tidspunkt var sagen ude af vores hænder. Der var andre, der tog sig af det formelle, og det var rart at have et godt team bag sig, der gjorde alt, hvad de kunne for os, siger Jonas Warrer.

Striden om guldet blev endelig afsluttet lørdag den 23. august med en afvisning af anken. Herefter kunne de to hårdtprøvede sejlere endelig vende hjem til hyldest i Danmark.

Den opmærksomhed, de har fået efter hjemkomsten fra Kina, har været overvældende for dem begge og betyder, at hverdagen indtil videre har været hektisk. Men det gør ikke noget, fortæller Jonas Warrer:

– Det er superfedt, at vi har været med til at sætte fokus på sejlsporten, og

folk synes, det er spændende, fortæller han.

Og selv om de ikke har afgjort deres videre karriere på vandet, er der en udfordring, de med sikkerhed ikke vil sige nej til – næste års kapsejlads på Universitetssøen.

– Det er vist kun festforeninger, der kan stille op til kapsejladsen, men det kan jo være, at der kan dispenseres lidt fra reglerne. Vi er i hvert fald klar, fastslår en smilende Martin Kirketerp.

FOTO: POLIFOTO

49'eren – mens det stadig var Dannebrog, der prydede sejlene.

ROMANTIKKENS VERDEN

udkommer snart

*Skrevet af mere end
40 forfattere fra alle
Aarhus Universitets
fagområder...*

Ca. 600 sider,
stort format,
illustreret, i farve.
Pr. bind

498,- kr.

Om Oplysningens verden:

“en prægtig bog om
oplysningstidens bedrifter”

THOMAS BREDSDORFF, POLITIKEN

“velredigeret og smukt udstyret
kæmpeværk”

GEORG METZ, INFORMATION

“en fantastisk kilde til inspiration ...”

VAGN OLUF NIELSEN, FOLKESKOLEN

“Pragtværk”

FREDERIK STJERNFELT,
WEEKENDAVISEN

Om Renæssancens verden:

“en sprængfyldt og
relevant udgivelse”

GEORG METZ, INFORMATION

“en stor og smuk bog ...
gør forlaget ære”

SØREN HINDSHOLM,
KRISTELIGT DAGBLAD

“en stor, grundig og
flot gennemillustreret bog ...
et utrolig flot værk”

METTE WINGE, POLITIKEN

Aarhus
Universitetsforlag
Tlf. 89 42 53 70
Fax 89 42 53 80
unipress@au.dk
www.unipress.dk

UFORMELT MINISTERMØDE

Fødevareminister Eva Kjer Hansen besøgte i september Aarhus Universitet. Anledningen var et uformelt møde mellem ministeren og AU's bestyrelsesformand, rektoratet og dekanen fra Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet.

Vigtigste punkter på dagsordenen var samarbejdet om den forskningsbaserede myndighedsbetjening og rammerne for det fortsatte forskningssamarbejde.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

FOTO: DIMITRIS XYGALATAS

MINDSKER RELIGION SMERTEN?

ALLIANCE VIL FORBEDRE LÆRERNES UDDANNELSE

Der var bred enighed om behovet for bedre læreruddannelse, da medlemmer af tænketanken "The International Alliance of Leading Education Institutes" mødtes til konference på Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU).

Alliancemedlemmerne, der alle er dekaner på verdens mest anerkendte fakulteter og universitetsskoler inden for uddannelsesforskning, pegede blandt andet på behovet for at se uddannelse af lærere som en investering frem for en udgift, behovet for at styrke det internationale samarbejde og behovet for at forbedre læreruddannelsens indhold gennem partnerskaber. Det skal være attraktivt at uddanne sig til lærer, var dekanerne enige om.

Undervisningsminister Bertel Haarder deltog i konferencen og udtrykte begejstring over alliancens initiativer. Særligt var han optaget af partnerskabstanken, hvor uddannelsesstederne skal samarbejde med skoler.

Ved konferencen overtog Danmark formandskabet i alliancen og skal stå i spidsen for næste års fælles komparative forskningsprojekt under overskriften: Klimaændring og bæredygtig udvikling: Hvad kan uddannelse bidrage med?

Ved konferencen præsenterede DPU desuden et nyt internationalt magasin, *Quarterly*, der fremover vil udkomme i alle medlemslandene og highlighte alliancens arbejde.

At dømme efter den unge mands ansigtsudtryk kunne det godt se ud, som om det ikke er helt smertefrit at spadserer på brændende gløder med sin kæreste på ryggen. Men det skulle det være ifølge indbyggerne i den lille spanske landsby San Pedro Manrique – i hvert fald hvis man er ren i sin katolske tro. Den 23. juni overværede forskere fra Aarhus Universitet det årlige ritual. De undersøger, hvad der sker i bevidstheden og i kroppen, når man går på gløder, og om der er forskel på for eksempel hjerterytme, smertetærskel og brandsår, alt efter om man er religiøs eller ej. Forskergruppen ledes af postdoc Dimitris Xygalatas og ph.d.-studerende Uffe Schjødt fra Religionsvidenskab. Den består i øvrigt af antropologer, psykologer, hjerneforskere og bioteknikere.

NY DIREKTØR FOR FONDSMILLIARDER

Jørgen Lang, ny direktør for Aarhus Universitets Forskningsfond og samme fonds ejendomsselskab, har allerede et indgående kendskab til mange af de opgaver, der venter ham. Gennem de seneste otte år har han været rådgiver ved samtlige projekter, Forskningsfondens Ejendomsselskab har igangsat. Det gælder bl.a. Nobelparken, IT-Parken og INCUBA Science Park på Katrinebjerg og i Skejby. Jørgen Lang kommer fra en stilling som projektdirektør med ansvar for bygherrerådgivning i Kuben, hvor han har været ansat siden 2004.

I sit nye job som direktør for forskningsfonden skal Jørgen Lang administrere en kapital på ca. tre mia. kr. og et ejendomsselskab med aktiver i blandt andet ovennævnte lokaliteter. Forskningsfonden støtter den videnskabelige forskning ved Aarhus Universitet, bl.a. gennem bevillinger til forskningsprojekter og forskeruddannelse. I 2007 uddelte Aarhus Universitets Forskningsfond 74,5 mio. kr. Jørgen Lang afløser Jørgen Andersen, der fortsætter som konsulent for forskningsfonden.

Jørgen Lang er ny direktør for Aarhus Universitets Forskningsfond.

FOTO: PRIVATFOTO

FOTO: PRIVATFOTO

MYTER OG FORDOMME UDLØSTE FØRSTEPRÆMIEN

45 kandidatstuderende fra den humanistiske kandidatuddannelse i Oplevelsesøkonomi på Aarhus Universitet har det sidste halve år arbejdet intenst på at give deres bud på, hvordan turismen kan udvikles i Ringkøbing-Skjern Kommune. Det er der kommet ni meget forskellige projekter ud af, som de studerende forleden selv fik lov til at præsentere for et dommerpanel på rådhuset i Ringkøbing.

Projektet "Mørkefestival" løb med førstepræmien på 7.500 kroner. Det var et nytænkende projekt, der på en humoristisk måde spiller på fordomme og myter om "Det mørke Vestjylland". Andenpræmien på 5.000 kr. gik til "På Sporet af Nationalparkens Stemmer", et oplevelsesøkonomisk besøgskoncept designet til Nationalpark Skjern Å, hvor nye digitale muligheder forenes med lokale fortællinger. Tredjepræmien på 2.500 kr. gik til projektet "En vind-win situation", der tilbyder den ultimative vindoplevelse ved Ringkøbing Fjord med vindstationer, vindfestivaler og vindferier.

NYSKABENDE KUNSTNER PÅ AU

Ny Carlsbergfondet og Aarhus Universitet har valgt Erik A. Frandsen til at udsmykke en nyistandsat bygning, der ligger i forlængelse af Studenternes Hus, der blandt andet huser Stakladen. Opgaven gennemføres hen over det næste år i forbindelse med universitetets 80-års jubilæum 11. september 2008.

Erik A. Frandsen er en af tidens mest markante og nyskabende kunstnere, der har stor spændvidde i sine værker. Opgaven på Aarhus Universitet er unik, fordi den giver plads til at samle usædvanligt mange af kunstnerens værker på ét sted.

De tre tidligere institutledere (fra venstre) Knud-Erik Sabroe, Boje Katzenelson og Jens Mammen var samlet, da Psykologisk Institut fejrede 40-års jubilæum.

FOTO: SØREN KJELDGAARD/AU-FOTO

40 ÅR

I PSYKOLOGIENS TJENESTE

I sommeren 1968 rejste et dusin mennesker med professor Gerhard Nielsen i spidsen til Århus for at etablere et psykologistudium ved Aarhus Universitet og dermed ophæve den eneret på psykologuddannelsen, som Københavns Universitet havde haft i 80 år.

De fik etableret Psykologisk Institut, som

5. september 2008 fejrede 40-års jubilæum med deltagelse af bl.a. tre tidligere institutledere, Knud-Erik Sabroe, Boje Katzenelson og Jens Mammen.

Gruppen af videnskabelige medarbejdere og studerende følte sig som pionerer og havde høje idealer om det nye instituts virksomhed i Århus.

– Vi havde idealer om fælles indflydelse og ansvar for

alle lærerne, medinddragelse af de studerende og om pluralisme og orientering mod international psykologi og psykologiens anvendelser, fortalte tidligere institutleder Jens Mammen til jubilæet.

På Universitetshistorisk Udvalgs hjemmeside kan man læse mere om Psykologisk Instituts tidlige historie: <http://www.au.dk/uhu/nyheder/september2008>

REKORDSTORT OPTAG I 2. RUNDE

Ansøgningsrunde to gav 320 nye bachelorstuderende på Aarhus Universitet, hvilket er mere end en fordobling i forhold til sidste år. I alt har Aarhus Universitet i år budt velkommen til 4.883 bachelorstuderende og det er tæt på sidste års rekordstore optag, hvor AU optog 4.949 nye studerende.

Efter første ansøgningsrunde i juli kunne man ellers konstatere et fald i ansøgertallet til bachelorstudierne på ca. syv procent færre ansøgere på Aarhus Universitet (hvor det var 12 procent på landsplan), men med anden ansøgningsrunde lander universitetet på stort set det samme antal optagne bachelorstuderende som sidste år.

– Det er mit indtryk, at netop udbuddet af flere ledige studiepladser efter første runde har motiveret mange af de unge, der havde planlagt et sabbatår, til at tage chancen allerede i år, siger studiechef på Aarhus Universitet Eva Teilmann.

Eva Teilmann understreger, at de optagne i både runde et og to opfylder adgangsbetingelserne.

FÅ ET KÆLEDYR, OG FÅ DET BEDRE

Når vi går en tur med hunden, tager en ridetur på en hest eller kæler med vores kanin, har vi det ofte bedre bagefter. Det er denne følelse, seniorforsker Karen Thodberg fra Institut for Husdyrsundhed, Velfærd og Ernæring ønsker at gøre målbar med

et forskningsprojekt om dyreterapi. Samværet med dyr bruges af visse behandlere til at kurere psykiske lidelser eller behandle omsorgssvigtede børn og kriminelle unge.

– Hvis man kæler med en hund, falder ens blodtryk. Der frigives morfinlignende stoffer, som bidrager til, at det føles rart, fortæller hun.

Hvad der mere præcist ligger bag effekten af kontakt med dyr, er ikke et område, der har været udforsket i Danmark hidtil.

MOR PÅ FULDTID GIVER SLANKE BØRN

Risikoen for, at et barn bliver overvægtig, er mindre, når moderen arbejder fuld tid, og barnet tilbringer hele dagen i en daginstitution

Konklusionen er fra en ny undersøgelse fra Handelshøjskolen, Aarhus Universitet.

– Fra udenlandske studier ved vi, at det har en negativ effekt på barnet, jo flere timer moderen arbejder. I Danmark viser det sig dog, at det har den stik modsatte effekt, så det faktisk er sundere for barnet, når moderen arbejder fuld tid frem for at være på deltid, siger økonom og forsker Jane Greve, der netop har forsvaret en ph.d. om emnet ved Handelshøjskolen. I dag er hun ansat ved Rockwool Fondens Forskningsenhed.

KOSTPOLITIK OG MOTION

Helt præcist viser undersøgelsen, at der er tre procent mindre sandsynlighed for, at et barn bliver overvægtigt i syvårsalderen, hvis moderen arbejder fuld tid frem for deltid – hvilket vil sige mindre end 37 timer om ugen.

En af grundene er, at der i hjemmet ofte gælder andre spilleregler end i institutionen.

– Mange institutioner har en fast kostpolitik, som begrænser indtaget af søde og fedende sager som kager, slik

og sodavand. Desuden er børnene ofte ude at lege om formiddagen. Og det er formentlig det, der har en positiv effekt på deres vægt, lyder det fra Jane Greve, der tilføjer:

– Hjemme kan det være sværere at sætte grænser. Når børnene går hjemme en stor del af dagen, kan de lettere gå og småspise, og de har adgang til passive aktiviteter som fjernsyn og computerspil og kommer måske heller ikke så meget ud at røre sig.

FARS ARBEJDSSTID UDEN INDFLYDELSE

Vil man mindske sandsynligheden for at få overvægtige skolebørn, er det desuden ikke en god idé at sende børnene i privat familiedagpleje. Her er der nemlig ingen slankende effekt – uanset hvor meget eller lidt moderen arbejder. Mænds arbejdstid er taget i betragtning i undersøgelsen, men ser ikke ud til at have indflydelse på børns tendens til fedme.

FAKTA

- OMKRING 95 PROCENT AF ALLE DANSKE BØRN KOMMER I BØRNEHAVE.
- DET VURDERES, AT EN NOGET MINDRE PROCENTDEL STARTER I VUGGESTUE.
- UNDERSØGELSEN BESTÅR AF DATA FRA 6.000 MØDRE TIL BØRN FØDT I 1995
- INDSAMLET GENNEM EN ÅRRÆKKE.

FOTO: SCANPIX

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Dronning Margrethe var også til stede, da Kronprins Frederik blev udnævnt som æresalumne. Det er ikke den eneste gang, de to har siddet side og side i Aulaen. Det gjorde de også, da Kronprinsen i februar 1995 modtog sit eksamensbevis som cand.scient.pol.

FOTO: DAN JAKOBSEN, ÅRHUS STIFTS-TIDENDE

I 1989 begyndte Kronprins Frederik at læse på Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet. Oprindeligt var målet ikke en hel akademisk uddannelse, men blot studier gennem et par semestre, men allerede efter nogle måneder besluttede han sig for at fuldende studiet. Kronprins Frederik er i øvrigt det første medlem af Kongehuset, der har taget en fuld akademisk uddannelse.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Kronprinsen modtog i forbindelse med udnævnelsen denne skulptur, udført af billedhugger Hanne Varming. Opgaven for Aarhus Universitet indebar, at hun skulle tage udgangspunkt i Aarhus Universitets segl. De to unge mennesker kigger begge lidt frem og ned over forkanten mod delfinen, der er modeleret på forsiden, som udtryk for søgen mod viden.

KRONPRINS FREDERIK UDNÆVNT SOM ÆRESALUMNE

I anledning af Aarhus Universitets 80-års fødselsdag blev Hans Kongelige Højhed udnævnt til æresalumne. Kronprins Frederik bliver den første modtager af æresalumneprisen, som uddeles til en kandidat fra Aarhus Universitet, der på en enestående måde har skabt positiv opmærksomhed omkring universitetet.

– Kronprinsen er cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet og har ved sine studier her fortsat Hendes Majestæt Dronningens eksempel. Kronprinsen bidrog med energi og entusiasme til det unikke studiemiljø på universitetet og i Århus. Gennem erhvervel-

sen af kandidatgraden i statskundskab har Kronprinsen forberedt sig på de store opgaver for Danmark, som han varetager, lød det i rektor Lauritz B. Holm-Nielsens begrundelse for udnævnelsen.

I 1995, hvor daværende rektor Henning Lehmann overrakte eksamensbeviset til Kronprins Frederik, roste han ham for ikke blot at have gennemført studiet på normeret tid, men også for at have gennemført det med imponerende præcision og sans for fordybelse. Kronprins Frederik havde i øvrigt skrevet speciale om udenrigspolitik i de baltiske lande.

– Jeg har tilbragt mange timer både indenfor på selve universitetet og i byen og livet omkring det. Jeg satte mig nogle mål i min undervisningstid, og oplevelsen af at nå dem vil jeg have med mig altid. Også selv om det nogle gange var med hiv og sving, at det hele blev nået, så husker jeg her i bakspejlet kun det positive, fortalte en smilende Kronprins efter udnævnelsen som æresalumne.

Autisme. Den gådefulde sygdom kan betragtes som et negativ af den menneskelige kerne – vores intuitive sociale forbundethed. Men den repræsenterer ikke kun en mangel, forklarer feltets Grand Old Lady, der holdt festforelæsnings ved AU's årsfest.

NÅR DE ANDRE IKKE FINDES

»Tænk på Snehvide, der ligger i sin glaskiste,« siger Uta Frith og lader hænderne forme en kasse i luften. »Det er et godt billede på autisme. Mennesker, der ser ud til at være som du og jeg, men som på en måde er urørlige. Der er altid en usynlig mur imellem dem og os.«

I forskerkredse er navnet Uta Frith uløseligt forbundet med autisme. I 40 år har hun udforsket denne gådefulde tilstand, og hun har været med til at gøre nogle af feltets centrale opdagelser. Arbejdet har skaffet hende en imponerende karriere i det britiske universitetssystem samt en bunke æresdoktorater og akademiske priser, men selve drivkraften har været en fortryllelse.

AT FORSTÅ OS SELV

»Det var mødet med børnene,« siger hun. Det foregik, da den nyslåede tyske psykolog i 1968 ankom til sin nye arbejdsplads i London og pludselig stod over for en gruppe autistiske børn. »De var på samme tid næsten overjordisk smukke og aldeles fjerne. Der var denne kolossale kontrast mellem høj intelligens og så en total mangel på forståelse af ganske almindelig livsførelse. Alt det, vi andre gør uden at tænke over det – samtale og almindelig omgang – er de ude af stand til. Den intuitive sociale forbundethed, vi har med hinanden, mangler.«

Autismen står som en slags negativ af det, vi ellers betragter som selve kernen i det menneskelige væsen – det sociale. »Og

FOTO: SCANDIX

netop derfor,« fremhæver Uta Frith, »er fænomenet en indgang til at forstå os selv.«

Denne ambition har nu bragt hende til Aarhus Universitet, hvor hun sidder som Aarhus Universitets Forskningsfonds-professor ved Center for Funktionel Integrativ Neurovidenskab. Her deltager Frith i projektet *Interacting Minds*, der som noget nyt fokuserer på personer i samspil.

»Det nytter ikke at blive ved med at studere den enkelte hjerne i isolation, vi må vide, hvordan hjerner – sind – påvirker hinanden,« forklarer Uta Frith. Et øjeblik falder hun i tanker, men ser så op. »Ved du hvad?

Det, der holder min passion brændende, er nok, at jeg aldrig har fundet endegyldigt svar på mine spørgsmål. Hver gang jeg sidder over for endnu et autistisk barn, tænker jeg: Vi ved ingenting!«

THEORY OF MIND

Noget er der nu sket, siden den unge Uta først blev fortryllet. I 1960'erne var autisme ikke bare ukendt uden for psykiatriske cirkler, autisme blev også anset for en rent psykologisk lidelse – »de manglende sociale reaktioner skyldtes en uheldig barndom som naturligvis en dårlig mor,« siger Frith en anelse sarkastisk. I dag anerkender man, at der er tale om en udviklingsforstyrrelse, som er delvist genetisk betinget, og som rammer hjernen. Endnu er der kun tågede ideer om, hvad der helt præcis går

galt i det lille barns hjerne, men efterhånden har man fået et skarpere billede af, hvordan skaderne manifesterer sig rent funktionelt.

»Bestemt,« siger Uta Frith, »og det første store spring fremad var *theory of mind*.«

Det lidt underlige begreb dækker over, at vi hver især bærer rundt på en idé om sinnet. I den forstand, at vi ikke bare oplever et indre »selv«, men også ved, at sådan et selv findes hos andre mennesker, og dermed bliver vi i stand til at kunne forestille os, hvad der foregår i hovederne på dem.

»Mentalisering, som jeg hellere kalder det,« siger Frith. Og understreger straks, at gennembruddet skam ikke skyldtes hende alene, men var et typisk eksempel på videnskabeligt samarbejde. Selve begrebet *theory of mind* blev introduceret i 1978 af to primatologer, der spurgte, om det mon var denne forestillingsevne, der adskilte mennesket fra dets nærmeste slægtninge. Mens de undersøgte chimpanseer, begyndte andre at undersøge menneskebørn og fandt ud af, at *theory of mind* spirer allerede ved 2-års-alderen og er udfoldet hos 5-årige.

DE INTELLIGENTE BØRN

»Vi fik den idé at sammenligne normale og autistiske børn, egentlig for at vise, at det ikke var *theory of mind*, der var autisms problem,« husker Uta Frith. Det var i begyndelsen af 1980'erne, og hun sad på Medical Research Council med en lille gruppe medarbejdere. Hendes ph.d.-studerende, den senere meget kendte autismedforsker Simon Baron-Cohen, fik til opgave at udføre den såkaldte *false belief test*. En test af fejlagtige overbevisninger, som afslører, hvorvidt man kan opfatte virkeligheden fra en andens synsvinkel.

HVER GANG
JEG SIDDER
OVER FOR
ENDNU ET
AUTISTISK
BARN,
TÆNKER JEG:
VI VED
INGENTING!

VI BLIVER NØDT TIL AT SE PÅ NOGLE RIGTIG GRIMME SIDER AF OS SELV

»Vi opfører et lille dukkespil med Sally og Anne,« forklarer Frith og vifter med hænderne som til Mester Jakel. Dukken Sally har en kurv, og dukken Anne har en æske. Sally lægger en marmorkugle i kurven og går sin vej, hvorefter Anne tager kuglen op og putter den i sin æske. Nu kommer Sally tilbage og vil have sin marmorkugle, og den rare forsker spørger forsøgsbarnet, hvor mon dukken vil lede efter den. Her svarer både normale børn og børn med Downs syndrom og lav intelligens, at hun naturligvis vil lede dér, hvor hun selv har lagt den. I kurven. Derimod svarer autistiske børn helt op til ti år, at hun vil kigge i æsken. Dér, hvor de selv ved, den ligger.

»Jeg faldt næsten af stolen, første gang jeg så det,« husker Frith. »Disse højt intelligente børn, som intellektuelt var i stand til at løse ret indviklede logiske problemer, gennemskuede ikke denne helt simple opgave. De kunne ikke.«

MANGLENDE MENTALISERING

Gruppen omkring Uta Frith kunne til gengæld fremsætte hypotesen om, at autisters vanskeligheder med social kontakt skyldtes manglende evne til at mentalisere. Det var i 1985, og ideen skabte heftig debat. Det kunne umuligt passe, mente modstanderne, der måtte være noget galt med eksperimenterne og forskernes fortolkning. Men efter årevis med forskellige forsøg står *theory of mind*-problemet nu fast.

»Men, men,« siger Uta Frith med en mine, der indikerer, at træerne ikke vokser ind i himlen.

»Vi har sidenhen vist, at en del autister kan lære at mentalisere til en vis grad. De kommer ikke til at gøre det intuitivt, men kan kompensere intellektuelt. Så det kan ikke være hele forklaringen.«

Navnlig forklarer den manglende mentalisering ikke de autistiske symptomer, som ikke er knyttet til det sociale. Det gælder eksempelvis de bemærkelsesværdige talenter, nogle autister – de såkaldte *savants* – kan opvise. Evner, der kan være udtrykt selv hos personer med lav generel intelligens, og som ligger langt ud over det normale. Børn uden sprog, der tegner store bygningsværker i nærmest fotografisk kvalitet efter at have kastet et enkelt sideblik på dem, andre, som kan recitere lange rækker af primtal, eller som på få sekunder kan angive ugedagen for en hvilken som helst fremtidig dato.

BLIK FOR DETALJEN

»Vi kan stadig ikke forklare disse mirakuløse færdigheder. Men vi har fat i en kognitiv stil, som kan være grundlaget for dem,« siger Uta Frith og hentyder til sin teori om såkaldt central kohærens. »Ja, det lyder heller ikke særlig mundret,« undskylder hun hurtigt. Den centrale kohærens beskriver hjernens evne til at skabe overblik og uddrage det vigtige af en given situation og kontekst. At destillere essensen af det kaos af detaljer, der hele tiden rammer bevidstheden.

»Når vi kan se skoven for bare træer, skyldes det en stærk central kohærens. Derimod viser undersøgelser, at mange autister har langt skarpere blik for detaljer end vi andre. Og i dagligdags situationer fanges de ofte ind af detaljer – en lille del af blomstermønstret i en porcelænskop, de enkelte penselstrøg i et maleri. De kan fokusere deres opmærksomhed meget stærkt, men til gengæld have vanskeligt ved at fange essensen af noget, meningen med det.«

Men, understreger Frith, den svage centrale kohærens skal ikke betragtes som en mangel, snarere som en alternativ kognitiv stil. Det kan være udmærket at

have opmærksomhed på detaljer – man opdager måske noget, alle andre overser. Og i den optik kan man pludselig se en evolutionær logik i, at der findes et spektrum af autisme-lidelser fra de klassiske tilfælde uden sprog og social kontakt til de højt intelligente og velfungerende specialister, der bare helst vil passe sig selv, og som får prædikatet Aspergers syndrom. En passende »dosis« af autistiske tendenser kan nemlig meget vel tænkes at have givet en overlevelseshed i en fjern fortid.

»Faktisk er det kommet dertil, hvor du kan høre nogle eksperter argumentere for, at 'vi er alle sammen en smule autistiske',« siger Uta Frith. Selv argumenterer hun for, at opmærksomheden på det brede spektrum forklarer den tilsyneladende stigning i hyppigheden af autisme. Hvor man førhen mente, at autisme fandtes hos 1 ud af 10.000 børn, taler man i dag om 1 ud af bare 200, og det har fået bekymrede aktivister til at råbe »epidemi« og beskyldt alt fra vaccinationer til ukendte miljøgifte for at stå bag. Vråvl, siger Frith. Det handler om, at man uddeler diagnosen langt mere generøst end nogensinde.

»For øvrigt mener jeg, at de vedtagne diagnoser forhindrer forskningen i at bevæge sig fremad,« siger hun næsten strengt. Frith foreslår, at man erstatter mærkater som »infantil autisme« og »Aspergers syndrom« med det, hun kalder kognitive fænotyper.

SELVIAGTTAGELSENS KOLDE ISØJNE

»En gruppe mangler evne til at mentalisere, en anden har udpræget svag central kohærens, en tredje har begge dele, og nogle udviser andre symptomer. Hvis man deler patienterne op efter den måde, deres hjerne tilsyneladende fungerer på, tror jeg, man kan finde de gener, som er årsagen. Når genetikerne ikke har fundet noget trods masser af undersøgelser, kan det meget vel skyldes, at der er forskellige gener på spil i de forskellige symptombilleder.«

Men er der da slet ingenting, som forener hele spektret? En underliggende årsag, som kan forklare alt? »Som det ser ud i dag, mener jeg, vi må sige, at der formentlig findes forskellige typer autisme,« siger Uta Frith. Alligevel teoretiserer hun i sin seneste bog, *A Very Short Introduction to Autism*, som er lige på trapperne, om et muligt fælles skæringspunkt. Det fraværende selv.

»Vi kan se af eksperimenter, at der er flere lag af bevidsthed. Et hierarki. Nederst har vi de grundlæggende emotioner, som stimuleres direkte af udefrakommende påvirkninger. Ovenover har vi følelsen af emotioner – bevidstheden om, at vi nu er angste eller glade. Endnu højere ligger dét, som det ifølge nogle af vores seneste undersøgelser kunne tyde på, at autister mangler:

det selvbevidste selv – bevidstheden om at være bevidst, om jeg så må sige.«

Det kunne lyde som det, den svenske forfatter Selma Lagerlöf har kaldt »selviagttagelsens kolde isøjne«.

»Præcis,« siger Frith glad og benytter lejligheden til at dreje samtalen i en helt anden retning. »Når vi begynder at undersøge, hvad selvet er, og hvordan det har rod i den fysiske hjerne, arbejder vi i høj grad med koncepter og metaforer, som findes i filosofien og litteraturen. Og det er derfor, jeg er så tiltrukket af centeret her i Århus. De har et unikt perspektiv og har formået at skabe den sande tværfaglighed, som alle taler om, men som stort set ikke findes.«

I projektet *Interacting Minds*, som er støttet af Danmarks Grundforskningsfond, finder man en skøn blanding af psykologer, hjerneforskere, lingvister, filosoffer og antropologer. Med brug af samtlige ekspertiser skal de granske det sociale menneske. Undersøge, hvad det gør ved hjernen, at vi vekselvirker i forskellige typer situationer og med forskellige slags kommunikation. I denne kontekst er Uta Frith begyndt at tænke langt ud over autisismen. Hendes mest akutte interesse gælder, hvordan den menneskelige naturs indre spændinger kan sameksistere og undgå at komme i konflikt.

»Vi kan alle sammen være både opofrende altruister og skamløst selviske. Men undersøgelser viser, at der er enorm kulturel variation i forhold til, hvor altruistiske og egoistiske mennesker er, hvilket fortæller os, at samfundsnormer og politik har stor indflydelse på, hvordan vores medfødte biologiske tendenser kommer til udtryk.«

SOCIAL ENGINEERING

Man kunne få det indtryk, at psykologen er på vej ud af elfenbenstårnet. For er det ikke *social engineering*, hun taler om? »Uha, uha,« udbryder Uta Frith og skærer en grimasse ved det grimme ord. Så lægger hun hovedet på skrå og går ind på ideen. »Det er jo rigtigt nok. Lige nu betragter alle klimaforandringer som det helt store onde. Jeg mener egentlig, det er mere vigtigt at forstå, hvilke mekanismer vi kan bruge, for at samfund undgår konflikter og handler langsigtet. Og det er jo social engineering.«

Fremtidens mest interessante projekt bliver at forstå, hvordan vi mennesker kan leve, siger Frith. »Ikke bare eksistere, men opnå virkelig livskvalitet uden samtidig at ødelægge andre. Det kræver en dybere forståelse af os selv på et biologisk og evolutionært plan.« Uta Frith smiler lidt sørgmodigt og forudsigende, at det kommer til at gøre ondt.

»Vi bliver nødt til at se på nogle rigtig grimme sider af os selv.«

FOTOS: JAKOB MARK, SØREN KJELDGAARD, LARS KRUSE

80-ÅRS JUBILÆUM

Aarhus Universitet fejrede sit 80-års jubilæum med et overdådigt festarrangement for studerende, medarbejdere og ikke mindst de mange alumner, der i år kunne fejre 25-, 40-, 50- og 60-års jubilæum.

I aulaen blev jubilæet fejret med en speciel højtidelighed under overværelse af Hendes Majestæt Dronningen og Kronprins Frederik med festtaler, festforelæsninger, prisuddelinger og

udnævnelse af æresdoktorer og sang af Den Jyske Operas Kor.

I Universitetsparken afholdt de studerende den traditionelle sportsdag efterfulgt af Danmarks længste fredagsbar og en stor koncert med musikgrupperne Tennis, Nik og Jay og TV2 for omkring 10.000 tilhørere.

I Musikhuset, hvor 2.400 alumner, gæster og medarbejdere kunne opleve

en forrygende forestilling med kunstnerne Lis Sørensen, Sinne Eeg, Veronica Mortensen, David Danholt, Poul Dissing, Peter Laugesen, Allan Olsen, Peter AG og Rasmus Nøhr, der fortolkede sangskattens historie gennem de sidste 80 år. Det store show blev styret af konferencier Søren Dahl, der også i ord og billeder førte publikum gennem universitetets historie.

Erling Kullberg, Afdeling for Musikvidenskab, er dirigent for Den Jyske Operas Kor.

Steffen Brandt gik på scenen kl. 22 i en proppet universitetspark.

Traditionen tro blev der afholdt idrætsdag – med blandt andet fægtning – samme dag som årsfesten.

Universitetsparken var forvandlet til folkefest med tusinder af mennesker.

Hendes Majestæt Dronningen overværede årsfesten, hvor hendes søn Kronprins Frederik blev udnævnt som æresalumne.

Synlighed på det globale marked bliver altafgørende for udviklingen af Aarhus Universitet, slog rektor Lauritz B. Holm-Nielsen blandt andet fast i sin tale ved Aarhus Universitets årsfest. Her kommer et uddrag af talen, hvor Lauritz B. Holm-Nielsen gør rede for sine visioner for Aarhus Universitet.

FOTO: SØREN KJELDGAARD/AU-FOTO

EN GLOBAL MEDSPILLER

Det vil være et brud med det rodfæstede i vores kultur og i strid med det at være et konkurrencedygtigt samfund i en åben verden at satse på afgrænsede uddannelses- og forskningsområder. Derfor skal den brede base udvikles, og

målsætningen er, at mindst halvdelen af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse. For universiteterne ligger der en kæmpemæssig udfordring i at uddanne nye ungdomsgrupper, for selv om de sociale forskelle som sagt er

relativt små i Danmark, skal universiteterne stadig være med til at bryde et element af social arv og manglende tradition for lange uddannelser. Mange unge kommer fra familier, hvor en universitetsuddannelse er noget uvant,

I talen kiggede rektor også tilbage på en bemærkelsesværdig udvikling af Aarhus Universitet, der med sine kun 80 år er et relativt ungt universitet. Talen kan læses i sin helhed på www.au.dk/au-gustus

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

og i nogle egne af landet har vi desværre stadigvæk underskud af gymnasiale uddannelser. Udfordringen består derfor i at få de nye grupper af unge ind i uddannelsessystemet. Det forudsætter en bred vifte af tiltag. Der skal foregå et opsøgende rekrutteringsarbejde, og der skal arbejdes tæt sammen med ungdomsuddannelserne i hele landet.

Samtidig er den brede base en forudsætning for, at vi kan rekruttere talenterne og udvikle eliten. På Aarhus Universitet føler vi en særlig forpligtelse for udviklingen af forskertalenter, og vi har indføjet talentudvikling som et særligt indsatsområde på linje med uddannelse, forskning og myndighedsrådgivning.

Det danske uddannelsessystem har kvaliteter, som er rodfæstet i en kultur- og samfundsudvikling, som man i andre lande misunder os. Gang på gang erfarer vi, at danske universitetsstuderende i udlandet – særligt ph.d.-studerende – udmærker sig ved stor selvstændighed, nysgerrighed, kreativitet og kritisk sans, og det er kvaliteter, vi skal forstå at værdsætte og videreudvikle i mødet med resten af verden.

Men forudsætningen er, at vi evner at forholde os til de globale vilkår. Og den mest markante udfordring for universiteterne ligger i den globale konkurrence på udbudssiden. Vi møder nye offentlige og private udbydere af uddannelsesprogrammer på et globalt marked, og der udvikles nichemarkeder med specialiserede tilbud rettet mod snævre og veldefinerede målgrupper.

Uddannelse er kort sagt blevet en kommerciel vare, som handles på et globalt marked. Og udviklingen accelereres af informationsteknologiens muligheder.

Nye online- og satellitbaserede undervisningsformer udvikles, og de gør, at nærhed mister betydning som konkurrenceparameter.

Den virkelighed skal universiteterne forholde sig til. Og det skal ske med det udgangspunkt, at alle universiteter i realiteten vil operere på den samme, globale markedsplads. Nogle har måske kun en mindre bod, mens andre råder over et helt supermarked. Men markedskræfterne og spillereglerne bliver de samme for alle.

Samtidig er den internationale mobilitet vokset markant, og man kan ikke som uddannelsesinstitution forvente at få andel i den stigende mobilitet uden at være synlig på det globale marked. Det gøres ikke ved at opdatere en hjemmeside og lave nogle pæne brochurer. Hele paletten skal i brug med internationale netværk, målrettede kampagner, tilstedeværelse på messer og kongresser, attraktive servicepakker til udenlandske studerende og så videre. Og først og sidst gode forskningsbaserede uddannelser og forskning af international klasse.

Universiteterne må altså gøre sig overvejelser om, hvordan de vil positionere sig på den internationale scene. Og gode danske placeringer på vigtige ranglister er med til at synliggøre de danske universiteters høje niveau inden for forskning og uddannelse. Derfor er det vigtigt for os, at Aarhus Universitet er rykket ind på top-100-listen for verdens 17.000 universiteter vurderet på en række kvantitative mål for forskningens kvalitet og omfang. Det viser, at vi kan styrke vores position i en tid, der både er præget af stærk international konkurrence og betydelige muligheder for samarbejde.

Samtidig har Aarhus Universitet fået

langt flere strenge at spille på i vores bestræbelser på at levere uddannelse og forskning på højeste niveau. I 2006 og 2007 fusionerede vi nemlig med Handels- og Ingeniørhøjskolen i Herning, Handelshøjskolen i Århus, Danmarks JordbrugsForskning, Danmarks Miljøundersøgelser og Danmarks Pædagogiske Universitet, og vi føler os godt forberedt til at indfri de store forventninger, det danske samfund har til de ekstra investeringer, der sker i universitetssektoren i disse år.

Aarhus Universitet har i dag over 35.000 studerende. Vi har ca. 8.500 ansatte, det hele foregår på omkring 600.000 bygningskvadratmeter, og vi omsætter i 2008 4,8 milliarder kroner, hvoraf ca. 25 % eller 1,2 mia. er indtægter hentet i direkte konkurrence om forskningsmidlerne. Jeg vil gerne ved denne lejlighed kvittere universitetets medarbejdere for den store, fri forskningsindsats, de mange resultater og vigtige publikationer, som er selve grundlaget for universitetets styrke, og give en særlig og stor tak til forskningsråd, private fonde og andre samarbejdspartnere.

Aarhus Universitet er stolt over, at det bidrager til at styrke Danmarks position som et lille land med universiteter i absolut topklasse. Og vi tager universiteternes opgave i globaliseringens tidsalder uhyre alvorligt. Vi rekrutterer som aldrig før studenter og forskere fra udlandet; for os er internationalt udsyn, internationalt samarbejde og internationalt lederskab et sine qua non.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Jens Vellev ved det sted i Marselisborge, hvor han vil genopføre Hans Skaanings papirmølle.

FOTO: SØREN KJELDGAARD/AU-FOTO

Torben K. Jensen har givet et stærkt bidrag til, at Aarhus Universitet som helhed prioriterer udvikling af universitetspædagogik højt.

PÅ WWW.AU.DK/AU-GUSTUS KAN MAN LÆSE PORTRÆTINTERVIEWS MED TORBEN K. JENSEN OG JENS VELLEV

PRISER OG UDNÆVNELSER

VED AARHUS UNIVERSITETS ÅRSFEST

Lektor, cand.mag. Jens Vellev blev tildelt **Aarhus Universitets Jubilæumsfonds Forskningsformidlingspris** på 75.000 kr.

Jens Vellev, der er lektor på Institut for Antropologi, Arkæologi og Lingvistik, har været initiativtageren til to af de allerstørste danske formidlingsprojekter i de seneste år: Middelalderåret i 1999 og Renæssanceåret i 2006. Jens Vellev søger altid at synliggøre og levendegøre historien på nye og publikumsvenlige måder. I 1990 igangsatte han projekt "Salt", som vakte stor opmærksomhed, takket være bl.a. en rekonstruktion af sydesalt på Læsø, hvor der nu fremstilles sydesalt.

Senest har Jens Vellev vakt stor opmærksomhed med sine planer om at genopføre Tycho Brahes Uranienborg på Hven. Og for nylig har han fået tilladelse fra Århus Kommune til at genopføre Hans Skaanings papirmølle, der efter planen bliver et arbejdende museum på det sted i Marselisborgskovene, hvor den århusianske industris vugge stod.

Centerleder, lektor, ph.d. Torben K. Jensen blev tildelt **Aarhus Universitets universitetspædagogiske pris** på 75.000 kr.

Torben K. Jensen har været leder af Det Samfundsvidenskabelige Fakultets Center for Læring og Uddannelse siden centrets start i 2003. Her har hans nyskabende og eminente arbejde været helt afgørende for at højne bevidstheden om undervisningsformer og kvaliteten af undervisningen.

For Aarhus Universitet har hans virke betydet, at universitetet som helhed står væsentligt bedre rustet i dag end tidligere til at klare udfordringerne på det undervisningsmæssige og pædagogiske område. Han har blandt andet spillet en væsentlig rolle i skabelsen af Universitetspædagogisk Udviklingsenhed ved Aarhus Universitet og har været formand for denne enhed siden 2004. På landsniveau har han undervist på en række kurser for studieledere og institutledere.

På billedet fra venstre mod højre: Æresdoktor i naturvidenskab: Sir Alan Roy Fersht, æresdoktor i naturvidenskab: Kurt Mehlhorn, æresdoktor i samfundsvidenskab: Jean Lave, æresdoktor i humaniora: Heinrich Detering samt æresdoktor i teologi: Bernhard Lang.

ÆRESDOKTOR I NATURVIDENSKAB: SIR ALAN ROY FERSHT

Sir Alan Roy Fersht er direktør for MRC Centre for Protein Engineering samt professor i organisk kemi ved Cambridge University. Sir Alan Fersht er en af verdens førende eksperter inden for protein engineering og er adskillige gange blevet shortlistet til Nobelprisen. Samme med professor Brian Clark fra Aarhus Universitet har han organiseret flere af de velbesøgte Spetsai Summer Schools in Protein Science. Han har deltaget i det internationale netværk af Protein Engineering Research Centre, som bl.a. Brian Clark og Hans Chr. Thøgersen fra Aarhus Universitet har organiseret.

ÆRESDOKTOR I NATURVIDENSKAB: KURT MEHLHORN

Kurt Mehlhorn, professor ved Max-Planck-Institut für Informatik, Universität des Saarlandes, er en af de mest fremtrædende dataloger i Europa. Gennem en lang årrække har han haft en tæt tilknytning til Aarhus Universitet, hvor han indirekte har spillet en stor rolle i udviklingen af algoritmeforskningen ved Datalogisk Institut. Sidst i 1980'erne var Mehlhorn en af initiativtagerne til, at Aarhus Universitet blev inkluderet i det succesfulde EU-projekt ALCOM.

I 1990'erne var han med til at etablere et formaliseret ph.d.-samarbejde mellem grundforskningscentret BRICS og Max-Planck-instituttet for Datalogi, og han er en af de seks centrale forskere i det nyligt oprettede grundforskningscenter MADALGO med hovedsæde ved Aarhus Universitet.

ÆRESDOKTOR I SAMFUNDSVIDENSKAB: JEAN LAVE

Professor Emerita Jean Lave, University of California, Berkeley, er en internationalt højt anset antropologisk og pædagogisk forsker med en omfattende forskningsproduktion. Hun har ydet meget væsentlige bidrag

til en teoretisk forståelse af kognition i hverdagslivet og læring i praksissituationer. Jean Lave har endvidere haft væsentlig betydning for dansk psykologisk og pædagogisk forskning.

ÆRESDOKTOR I HUMANIORA: HEINRICH DETERING

Professor, Dr. Heinrich Detering, Seminar für Deutsche Philologie, Georg-August Universität Göttingen, er anerkendt som en af verdens førende germanister. Han har ud over en betydelig videnskabelig produktion, der også omfatter store danske forfatterskaber, i det hele taget har bidraget til udviklingen af kulturelle og videnskabelige forbindelser mellem Danmark og Tyskland.

ÆRESDOKTOR I TEOLOGI: BERNHARD LANG

Professor Bernhard Langs forskning er omfattende og banebrydende og har haft stor indflydelse på den moderne udvikling af faget Gammel Testament. Han har kombineret traditionel, filologisk baseret historisk-kritisk forskning med moderne antropologi og religionsvidenskab. Bernhard Lang, der er fra det Kulturwissenschaftliche Fakultät, Universität Paderborn, har gæstet Det Teologiske Fakultet ved Aarhus Universitet to gange.

ÆRESDOKTOR I MEDICIN: SALVADOR MONCADA (IKKE PÅ BILLEDET)

Professor Salvador Moncada, direktør for The Wolfson Institute for Biomedical Research, University College London, var med til at opdage virkningsmekanismerne ved aspirinlignende stoffer, bidrog til opdagelsen af enzymet tromboxan syntetase og stod senere i spidsen for det hold, der opdagede prostacyclin. Salvador Moncada har været tilknyttet Farmakologisk Institut, Aarhus Universitet som gæsteforsker på den landsdækkende forskerskole Danish Cardiovascular Research Academy (DaCRA).

Ph.d.-studerende Alice Thoft Langerhuus præsenterede nye unikke data i sin årsfesttale. Hun forsker i den næring, der findes i havets dybe bundlag til de bakterier, som spiller en afgørende rolle i reguleringen af jordens vigtige kredsløb såsom f.eks. kulstof, ilt og kvælstof.

VAREDEKLARATION AF HAVBUNDEN

Det første spørgsmål, man kan stille, er: Hvorfor er det overhovedet interessant at kigge på bakterierne, der lever i havbunden?

For det første er ca. 71 procent af jordens overflade dækket af vand, hvilket derfor også vil sige, at ca. 71 procent af jordens areal er dækket af havbund. For bare 50 år siden troede man, at der ikke var liv i havbunden. For det første er der meget mørkt dernede. Solens stråler trænger kun ned i det øverste vandlag. For det andet er den gennemsnitlige vanddybde her på jorden næsten 4 km.

Det medfører et meget højt tryk på havbunden. Trykket stiger en atmosfære for hver 10 meter, man går ned i vandet, så det gennemsnitlige tryk på havbunden er altså ca. 400 atm. For at illustrere, hvor stort trykket er, så viser en overslagsberegning, at 400 atmosfære svarer til trykket fra ca. 1000 elefanter, der står på ryggen af hinanden på en kvadratmeter. For det tredje er der også en forholdsvis lav temperatur på havbunden – de fleste steder mellem 0 og 4 grader. Og for det fjerde: Langt hovedparten af havbunden er uden ilt. Det vil sige, at de organismer, der lever dernede, ånder

med noget andet end ilt, eller laver forgæring.

Nye undersøgelser tyder imidlertid på, at 10-30 procent af al biomasse på jorden er bakterier i havbunden, og de bakterier spiller en afgørende rolle i reguleringen af jordens vigtige kredsløb såsom f.eks. kulstof, ilt og kvælstof. Kredsløb, der har stor betydning for, at vi som mennesker overhovedet kan være her på jorden.

150 MILLIONER MIKROORGANISMER PR. ML

For at forstå, hvordan bakterierne i havbunden lever, er det også vigtigt at vide, hvor de får deres mad og energi fra.

Da solens stråler trænger ned i de øverste vandlag, kan der her gro mikroskopiske alger. De udnytter energien i solens stråler til at omdanne CO₂ og vand til at lave flere alger og derudover ilt.

Når algerne dør, synker de ned gennem vandet, hvoraf nogle af dem lægger sig på havbunden og bliver tilgængelige for bakterierne. Efterhånden som der falder flere og flere alger ned på bunden, dannes der flere lag. Dette resulterer i, at vi har den unge havbund med friskt organisk materiale øverst, og så den

gamle havbund nederst. På trods af de forhold, der i vores øjne er ekstreme med tryk, mørke og lav temperatur, så har mikroorganismene i havbunden altså tilpasset sig disse forhold. De forekommer i overfladen i højt antal. I dette tilfælde 150 millioner pr. ml, men antallet falder drastisk ned gennem havbunden, og i en dybde af ca. 250 meter, hvor vi er ca. seks mio. år tilbage i tiden, er der fortsat ca. en million bakterier pr. ml. i havbunden.

MILLIONER AF ÅR TILBAGE I TIDEN

Vi ved altså, at maden kommer ned fra vandet og lægger sig på overfladen af havbunden, men det store spørgsmål er så: Hvad lever bakterierne, der bor langt nede i havbunden, af? Og hvor aktive er de? Det er noget, vi ikke ved så meget om. Vi har simpelthen endnu ikke teknikerne direkte til at måle så lave aktiviteter. For at undersøge det følger vi i stedet

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Alice Thoft Langerhuus arbejder med prøver fra Galathea-ekspeditionen i sin forskning. Hun undersøger den næring, bakterier i havbunden har at leve af.

proteinet. Jeg har også sammenlignet det med nogle resultater, vi har fra Peru. De er taget fra et boreskib, og vi kommer derfor millioner af år tilbage i tiden. Og man kan se, at den kontinuerede nedbrydning af proteinet fortsætter, selv når havbunden er flere millioner år gammel.

FESTEN I OVERFLADEN

Men mens proteinindholdet halveres på en tidsskala på tusinder af år, nedbrydes den sidste halvdel på en tidsskala over millioner af år. Dvs. nedbrydningen af protein sker ekstremt hurtigt i starten og meget langsomt i gammel havbund.

Så til spørgsmålet om det er sult eller fest at være bakterie i havbunden, kan man sige, at i overfladen, hvor der er masser af mad, er det næsten en fest for bakterierne, men efterhånden som man går ned i den ældre havbund, går nedbrydningen langsommere og langsommere. Det ser ud til, bakterierne sulter.

Men om det er dem alle, der så at sige sulter lige meget, eller om der er nogle, der fester, mens resten sulter, ved vi ikke endnu. Vi kan bare se, at der sker en nedbrydning selv i millioner af år gammel havbund. Forskningen fortsætter.

FAKTA

ALICE THOFT LANGERHUUS,
AFDELINGEN FOR MIKROBIOLOGI, BIOLOGISK INSTITUT.

PH.D.-STUDERENDE I DET FELT, DER HEDDER GEOMIKROBIOLOGI. HUN ARBEJDER I SNITFLADEN MELLER GEOLOGI OG MIKROBIOLOGI. HENDES FORSKNINGSPROJEKT OM NÆRINGSINDHOLDET I HAVBUNDEN FOREGÅR I TÆT SAMARBEJDE MELLER AFDELINGEN FOR MIKROBIOLOGI OG DET NYETABLEREDE CENTER FOR GEOMIKROBIOLOGI.

naturens eget eksperiment – så at sige. Ved at analysere prøver ned gennem havbunden følger man ændringer i havbunden over tid. Vi sejler simpelthen ud på et skib og tager prøver af havbunden. Vi har benyttet os af to forskellige metoder. Dels med et såkaldt gravitationsbor, der kan tage kerner på seks-syv meter i længden. De bringer os titusinder af år tilbage i tiden. Dels har vi muligheden for at tage ud med et boreskib, der direkte borer ned i havbunden. Her kan vi få kerner af havbunden, der er flere hundrede meter lange. De bringer os flere millioner af år tilbage i tiden. Ved at kombinere informationer fra de to metoder kan vi studere bakteriernes nedbrydning over en tidsskala fra i dag til millioner af år tilbage i tiden.

BAKTERIERNE SPISER PROTEINET

Prøverne fra havbunden bliver brugt til at bestemme kvaliteten af maden i hav-

bunden. Vi ved, der er mad til stede, men hvor egnet er den som bakteriemad? Med andre ord skal der laves en varedokumentation på havbunden. Vi vil altså gerne vide noget om energiindholdet, proteinindholdet, kulhydratindholdet osv. Desuden vil vi gerne vide, hvor meget mad der egentlig er dernede. For så kan vi få en ide om, hvad aktiviteten er dernede, og også potentialet for aktivitet.

De data, vi har nu på området, er resultatet af et meget omfattende arbejde, som vi netop har færdiggjort. Det er unikke proteindata fra havbundens eget nedbrydningseksperiment over en tidsskala på 16 millioner år.

Resultaterne kommer fra nogle prøver fra havbunden ud for Chile. De er taget med et gravitationsbor, hvor vi kommer ca. 15.000 år tilbage i tiden. Det, man kan se, er, at proteinet forsvinder, jo ældre havbunden bliver. Altså spiser bakterierne

To Århus-virksomheder har budt humanistiske forskere indenfor til et utraditionelt samarbejde. Virksomhederne ville gerne finde svar på, hvad det meningsfulde arbejdsliv består af.

MENINGEN MED ARBEJDE

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

HR-chef BDO ScanRevision Morten Daus Petersen, filosof Anne Marie Pahuus, adm. direktør Systematic A/S Michael Holm og antropolog Anne Line Dalsgård fandt sammen i et utraditionelt forskningsprojekt.

Det moderne arbejdsliv er ikke for travlt, men for forstyrret. Travlhed, det at kunne "bruge sig selv", er en væsentlig kvalitet ved arbejdet, men med dårlig ledelse ændres travlhed til et belastende arbejdspress.

Dette er en af de konklusioner, de to forskere, Anne Marie Pahuus, lektor ved Institut for Filosofi og Idéhistorie og Anne Line Dalsgård, lektor ved Afdeling for antropologi under Institut for Arkæologi, Antropologi og Lingvistik, kom frem til, efter at have interviewet en række medarbejdere og ledere i henholdsvis BDO ScanRevision og Systematic A/S i Århus.

NED UNDER OVERFLADEN

De to virksomheder havde budt de humanistiske forskere indenfor for at komme med bud på, hvad der giver mening i arbejdslivet.

– Hvorfor giver det mening for os hver især at gå på arbejde? Vi har mange overflade-svar på det spørgsmål, men også en fornemmelse af, at der er mere neden under overfladen – noget ubevidst, som vi ikke engang selv er helt klar over? Noget, der hænger sammen med vores dybere beveggrunde, når vi skal foretage et valg eller tage en stor beslutning i

vores liv? Vi tror, der gemmer sig noget interessant viden her, som vi kan bruge til at skabe en endnu mere attraktiv arbejdsplads, forklarer HR-chef Morten Daus Petersen som beveggrund for at indgå i det utraditionelle samarbejde.

En af de andre konklusioner fra forskningssamarbejdet er, at en moderne medarbejder ikke vil belønnes, men værdsættes. Og en tredje konklusion er, at sikkerhed i ansættelsen ikke tiltrækker specielt, men tages for givet. Arbejdsglæde tages derimod ikke for givet.

NYE VINKLER

De to forskere, der indgik i samarbejdet, arbejder videre med det materiale, som interviewene med medarbejderne i de to virksomheder gav dem. Hvad angår virksomhedernes udbytte, har de allerede nu fået ny og inspirerende viden – både på et generelt niveau og specifikt om deres virksomhedskultur.

FAKTA

AU OUTREACH ETABLERER KONKRETE SAMARBEJDER MELLEM FORSKNING OG DET OFFENTLIGE OG PRIVATE ERHVERVSLIV VIA TRE FORSKELLIGE YDELSER: FORSKNINGSSAMARBEJDER, RÅDGIVNING OG KOMPETENCEUDVIKLING.

AU OUTREACH ER EN DEL AF DET HUMANISTISKE FAKULTET, AARHUS UNIVERSITET.

For Systematics administrerende direktør Michael Holm har projektsamarbejdet været en positiv oplevelse. Han ser forskernes konklusioner som et tegn på, at Systematic formår at tilbyde det, som medarbejderne efterspørger, men at der fortsat er mulighed for læring og forbedringer.

– Samarbejdet har helt sikkert givet os nye indsigter om meningen i arbejdslivet og en masse nye vinkler til, hvordan vi fortsat kan arbejde med at udvikle Systematic til en – også i fremtiden – attraktiv arbejdsplads, hvor medarbejderne hver dag har lyst til at kæmpe sig hele vejen op ad bakken til os og forbi konkurrenter, der ligger på vejen.

Fødselshjælper for samarbejdet har været Lars Frølund fra Aarhus University Outreach, der er tiltag, som skal bygge bro mellem virksomheder og humanistiske forskere. Lars Frølunds rolle er bl.a. at finde de rigtige personer til de respektive virksomhedsforespørgsler.

EN BESVÆRLIG

FØDSEL

Der skulle gå næsten 300 år, fra et jysk universitet blev foreslået første gang, til Aarhus Universitet blev en realitet i 1928. De 80 år har været præget af udbygning på udbygning, og den vedholdende arkitekt C.F. Møller bærer en stor del af æren for, at de karakteristiske gulstensbygninger i mange år var indbegrebet af Aarhus Universitet.

Det var året, hvor penicillinen blev opdaget, det første vinter-OL fandt sted, forfatteren Gabriel García Márquez og lægen og revolutionæren Che Guevara blev født, og kejserinde Dagmar døde, at "Universitetsundervisningen i Jylland" blev indviet i lejede lokaler på Teknisk Skole i Nørre Allé i Århus. Året var 1928, og de første 64 studerende var begyndt på studierne i fransk, engelsk, tysk, dansk og filosofi.

Fem år senere blev navnet Aarhus Universitet taget i brug for første gang, da den første universitetsbygning blev indviet den 11. september 1933. Begivenheden blev overværet af statsminister Stauning og kongefamilien, hvis overhoved, kong Christian 10., erklærede universitetet for indviet med dette håb for fremtiden: "Med ønsket om, at den videnskabelige forskning, som her

Grundstenen til den første bygning lægges den 30. august 1932. Hans Majestæt kong Christian 10. indmurede den første sten. I bygningen lå de tre institutter for fysik, kemi og anatomi, og humaniora havde nogle få lokaler. I dag huser bygningen en del af Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.

AARHUS UNIVERSITETS HISTORIE I GLIMT

1928

**”UNIVERSITETSUNDERVISNINGEN I JYLLAND”
INDVIEDES I LEJEDE LOKALER PÅ TEKNISK SKOLE
I NØRRE ALLÉ. NAVNET ”AARHUS UNIVERSITET”
BLIVER FØRSTE GANG ANVENDT, DA DEN FØRSTE
UNIVERSITETSBYGNING BLEV INDVIET I 1933.**

1943

**STUD.JUR. KAREN MARGRETHE BRORSON FICH
I SIT VÆRELSE PÅ MARSELISBOG STUDENTER-
GAARD TO ÅR EFTER, AT STEDET VAR BLEVET OM-
DANNET TIL KVINDEKOLLEGIUM.**

1953

**LUFTFOTO. TIL HØJRE LANGS NORDRE RINGGADE
SES DEN NYE HOVEDBYGNING FRA 1946. ØVERST
I BILLEDET LANGS LANGELANDSGADE LIGGER KOL-
LEGIERNE 1 – 6, SOM BLEV BYGGET I 1935–37.
NEDERST TIL VENSTRE SES DEN NORDLIGE ENDE
AF DEN FØRSTE UNIVERSITETSBYGNING FRA
1933, SOM NU HUSER JURIDISK INSTITUT.**

skal foregå, må foregå i ånd og sandhed, indvier jeg hermed Aarhus Universitet.”

TRE ÅRHUNDREDER UNDERVEJS

Idéen til et universitet i Jylland havde allerede været mindst 350 år undervejs. I 1634 indsendte flensborgeren Marquartsen en ansøgning til Christian 4. om at oprette et tysksproget universitet i Flensborg. Anmodningen faldt som bekendt ikke i tilstrækkelig god jord og har så vidt vides ingen bånd til det første forslag om et jysk universitet, som kom fra Frederik 3. i 1666. Den daværende konge havde konkrete planer om at oprette et akademi i Viborg. Planen blev aldrig ført ud i livet, og det var først efter den store brand i København i 1728, at der for alvor var lydhørhed over for at etablere et universitet i Jylland.

JYSK UNIVERSITET REJSER SIG AF ASKEN

Københavns Universitet fra 1479 var nemlig blevet fortæret af flammerne, og dermed opstod tanken, at det måske var en dum ide at lægge alle landets kulturinstitutioner i København. Herefter optræder idéen om et universitet i Jylland igen og igen via forskellige agitatorer og i folketingsdebatter, f.eks. i 1894 i artiklen ”Om Foranstaltninger til Aandslivets Fremme i Jylland” af folketingsmand Gert Winther.

Man kom efterhånden til konsensus om, at et jysk universitet var nødvendigt. Herefter intensiveredes debatten og konkurrencen om, hvor i Jylland. Både Århus, Viborg, Kolding og Sønderborg var i spil. Mens der blev diskuteret og argumen-

teret, hastede beslutningen mere og mere, fordi Københavns Universitet blev stadigt mere overbelastet af for mange studerende.

Undervejs i konkurrencen om at blive universitetsby testamenterede en århusiansk handelsmand en million kroner til studenterlegater, såfremt det inden den 27. december 1926 var vedtaget ved lov at oprette et universitet i Århus. Her var et motiv, der var til at forstå, og udsigten til en så substantiel gevinst fremskyndede processen, selv om man ikke nåede til en lovformelig beslutning ved skæringsdatoen.

ÅRHUSIANERNE BETALER SELV

Omsider faldt valget på Århus, hvor der var mulighed for at skabe et nyt og rigt kulturcentrum med relativt færre midler end andre steder, fordi der allerede var et bycentrum.

Derfor kunne altså 200 studerende rykke ind i lokalerne i den nyindviede bygning i Universitetsparken den 11. september 1933. Grunden var doneret af kommunen, mens denne første bygning blev opført med penge og byggematerialer, som var samlet ind blandt byens borgere og erhvervsliv. I universitetsloven af 1931 var det nemlig aftalt, at hvis Århus selv betalte for mursten, ville staten sørge for driften.

PLADSMANGEL

Humanisterne følte sig imidlertid forfordelt. For selv om antallet af studerende fordelte sig med 90 på humaniora, 45 på medicin og 21 på teologi, var bygningen indrettet til lægevidenskaben,

1969

STUDERENDE BESATTE MØDELOKALER I FORBINDERSE MED DEMONSTRATIONER MOD VIETNAMKRIGEN. SAMTIDIG ULMEDE KRAVENE OM MEDBESTEMMELSE PÅ UNIVERSITETERNE.

1998

EN NYANLAGT VEJ VED NOBELPARKEN BLIVER OPKALDT EFTER PROFESSOR EMERITUS JENS CHR. SKOU, SOM MODTOG NOBELPRISEN I KEMI I 1997.

2007

DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITET FUSIONERER MED AARHUS UNIVERSITET. DET SAMME GÆLDER HANDELSHØJSKOLEN I ÅRHUS, DANMARKS JORDBRUGSFORSKNING OG DANMARKS MILJØUNDERSØGELSER. HANDELS- OG INGENIØRHØJSKOLEN I HERNING BLEV EN DEL AF UNIVERSITETET I 2006.

og det stigende antal humanister måtte nøjes med en femtedel af pladsen. Ofte måtte underviserne forske og forberede undervisningen i deres private hjem.

Fra 1936 stødte Det Økonomiske og Juridiske Fakultet til, og dermed blev pladsen virkelig trang. Beslutningen om at bygge ud blev truffet.

KRIGEN REDDEDE OS FRA MARMOR

Århus-arkitekten C.F. Møller havde fra begyndelsen stået for byggeriet af Aarhus Universitet, og han var godt i gang med tegningerne til den nye hovedbygning, da Danmark blev besat den 9. april 1940. Besættelsen satte en brat stopper for byggeplanerne, fordi det skortede på byggematerialer. Og selv om der var gråd og tænders gnidsel på den konto, havde det for C.F. Møller en afgørende fordel, at byggeriet ikke kom i gang som planlagt. Manglen på byggematerialer under krigen reddede ham fra at give efter for presset om at bygge en prangende universitetsbygning i Rom, inspireret af Mussolinis marmorbygninger i Rom. På grund af krigen måtte den dyre marmor vige for tegl og gule mursten, og byggeriet kom i gang.

UNIVERSITET BOMBES

I løbet af 1942 begyndte byggeriet dog at gå trægt. Man arbejdede med vilje langsomt for ikke at friste tyskerne til at beslaglægge bygningen. Gestapo rykkede så i stedet ind i Parkkollegierne og brugte disse bygninger som hovedkvarter indtil den 31. oktober 1944, hvor Royal Air Force bombede bygningerne.

Gestapos hovedkvarter blev ødelagt, men det samme gjorde dele af den første universitetsbygning og den endnu ikke færdigbyggede hovedbygning, hvor 10 danske bygningsarbejdere mistede livet. C.F. Møller selv befandt sig på byggepladsen og måtte graves frem fra murbrokkerne, men overlevede.

Den 11. september 1946 blev den genopbyggede hovedbygning omsider indviet ved en stor fest, hvor man for første gang udnævnte en række æresdoktorer. Aarhus Universitet havde nu 1064 studerende.

Fra da af gik det stærkt med udbygningen af universitetet for at imødekomme det stigende antal studerende. Med årene blev Universitetsparken bebygget med stribevis af de karakteristiske gule bygninger, som til sidst dannede en krans om det grønne område med søerne i midten. Visionen var fra begyndelsen at skabe et campusuniversitet, som man kender det fra udenlandske, især amerikanske, universiteter, og det er lykkedes. Den oprindelige arkitektur er blevet fastholdt, ikke mindst takket være en vedholdende C.F. Møller, og i 2006 blev Universitetsparken optaget i Kulturministeriets Arkitekturkanon som et af de tolv bedste bygningsværker.

Se mere på www.au.dk/historie

MAN KAN LÆSE MERE OM AARHUS UNIVERSITETSHISTORIE VIA NEDENSTÅENDE KILDER:

ANDREAS BLINKENBERG: AARHUS UNIVERSITET 1928 – 1953

GUSTAV ALBECK (RED.): AARHUS UNIVERSITET 1928 – 1978, UDGIVET AF UNIVERSITETSFORLAGET I AARHUS 1978

PALLE LYKKE, CAND.MAG., UNIVERSITETSHISTORISK UDVALG, DIVERSE ARTIKLER M.V.

NOGLE UDFORDRINGER KRÆVER FORSKNING

FORSKNING ER BUSINESS.

AU OUTREACH STYRKER DIN ARBEJDSPLADS
MED DEN NYESTE HUMANISTISKE FORSKNING.

DU KAN FÅ ADGANG TIL EN MANGFOLDIGHED
AF EKSPERTISEOMRÅDER OG SKRÆDDERSY
DET SAMARBEJDE, DER MATCHER
DINE UDFORDRINGER.

BESØG AU OUTREACH PÅ WWW.OUTREACH.AU.DK

AU OUTREACH BYGGER BRO MELLEM FORSKNING OG DET OFFENTLIGE OG PRIVATE ERHVERVSLIV VIA TRE FORSKELLIGE YDELSER; FORSKNINGSSAMARBEJDER, RÅDGIVNING OG KOMPETENCEUDVIKLING. AU OUTREACH ER EN DEL AF DET HUMANISTISKE FAKULTET, AARHUS UNIVERSITET. KONTAKT LARS FRØLUND FOR YDERLIGERE INFORMATION.

AU OUTREACH | JENS CHRISTIAN SKOUS VEJ 3 | 8000 ÅRHUS C | 89 42 69 22 | OUTREACH@HUM.AU.DK

AARHUS UNIVERSITET
AU OUTREACH

